

AMICULU MARIETEI

DIARIU BELETRISTICU SI ENCICLOPEDICU — LITERARIU.

Ø enigma.

BCU Cluj / Central University Library Cluj
Schitita.

I.

O chiamá Maria si erá frumósá; tóta lumea i dícea frumós'a Maria. Abia implinise sieseprediece ani si toti tinerii cari o vedeáu, suspináu dupa o privire din ochii ei cei negri, se bateáu pentru unu surisu de pe buzele-i rumene, eráu in stare se móra pentru unu cuventu de amoru din frumós'a ei guritia.

Dar' Mari'a trecea vesela si nepasatore; vorbia bucurosu, suridea bucurosu, alerga si mai bucurosu dupa fluturi si culegea flori de campu, cantandu dragalasiu, ca o dragutia priveghitoare ce era.

Tatalu seu — n'avea decatu tata, mama-s'a murise dandu-i vieta — i-i cam lasa voia libera, ca-ci o iubia, n'o avea decatu pe ea. Apoi, elu era tare ocupatu, vedea de mosie, supraveghia muncitorii cei multi, ca-ci nu se prea incredea in logofeti.

Luncenu, asiá se chiea elu, desi ajunsese aproape de cincideci de ani, era plinu de energie, cu faia aramie, ochii caprii, musteti'a carunta si grosa, perulu cretiu si statur'a legata cum trebie. Cam tremurau omenii de elu; candu dicea alba, alba trebuia se fia, chiar' deca ar' fi fostu negra.

Luncenu si fia-s'a siedeau intr'o frumosa casutia cu unu etagiu, cu balconu la iataculu Marietiei, de unde privirea domina gradina cu pomi,

flori si legume, delulu cu vii, padurea invecinata si satulu din vale.

Intr'o di de primavera Mari'a culegandu flori, ajunsese aproape de padure. De-odata o detunatura resuna si unu porumbelu selbaticu cadia la petioarele ei. Unu caue de venatu se repedi se-si apuce prad'a, Mari'a scose unu tpetu de surprindere amestecat cu spaima; in acelasi momentu esu din padure unu teneru venatoriu, cu faia aprinsa, cu ochiulu albastru sclipindu de rivna.

Era blondu, frumosu si sprintenu; abia potea numera doue-dieci si trei de ani, dar' membrele-i pareau de otielu, atatu de elasticu era pasulu seu si de graciose miscarile s'ale.

La vederea Marietiei, tenerulu venatoriu remase unu momentu inmarmuritu Apoi reculegandu-se inainta cu pelari'a in mana si cu surisulu pe buze.

— „Ah! iertati-me, domnisoara,“ disu elu. „De siguru v'am spariatu cu nechibzuit'a mea venatoria.“

„Marturisescu, domnule,“ respuse Mari'a cu obicnuit'a-i amabilitate, ca am fostu cam surprinsa, mai multu decatu spariata. Nu prea mi-se intempla se intelnescu venatori pe proprietatea noastra; ta'a nu permite venatulu.“

„Asiadar', domnisoara, crim'a mea e dubla, dar' abia sositu din Parisu, nu cunoscu inca bine limitele proprietatii mele, Baltescii, si ast'felii am facutu adeveratu braconagiu pe proprietatea

d.-vostre. Atunci... d.-vostre sunteti domnişior'a Luncénu? Dati-mi voia se me recomandă că vecinulu d.-vostre, Stefanu Baltescu."

Ea se inclină roşindu niţielu.

"Ah, cătu suntu de veselu, domnişiora, că intemplarea m'a facutu se ve intelnescu atātu de curēndu. Mi s'au spusu atâtea lucruri frumoşe despre d.-vostre, încātu v'o marturisescu, ardeam de dorint'ia se ve cunosc. Vedu, că ce'a ce mi s'a spusu e cū multu mai pre josu de realitate."

"Domnule! . . ."

"Nu ve superati, ve conjuru, Domnişiora. Am defectulu sinceritatiei; de altcum, cine ar' potē se se mai prefaca, cāndu... dar' vedu, că ve superu prin ast'felu de cuvinte, si mai bine decātu se ve sciu superata, asiu preferi... ér' incrunţati sprāncenele... tacu, dar' imploru o singura gratie... se-mi dati voie se vīnu a ve presentă scusele mele in cas'a d.-vostre."

"Cum nu, domnule? Tatalu meu va fi prea veselu se-si cunōsca vecinulu..."

"Tatalu d.-vostre?... Asiadar' d.-vostre nu?..."

"Ha! ha! ha! esci nostimu, domnule! Eu ti-am facutu cunoscint'ia adinēori, gratie porumbitiei. Dar' ié-o serman'a; bietulu cāne ti-o totu presinta si d.-t'a nici nu te uitu. Adio, vecine, ha! ha! ha! . . ."

"Nu la revedere? . . ."

"Fia, la revedere!" strigă din fuga frumos'a Maria. Alergă, că o capriōra, spre casa.

De asta-data, in locu de capriōra eră sage-tatu vēnatoriulu. Stefanu remase cu ochii tiēntiti asupr'a graçioşei fete, care saltă prin érba si flori, sprintena, de par'că nici nu atingeă pamēntulu cu petiorusie: ei . . .

II.

Ei se mai vediura si se intielesera. Cum poteau se nu se intielēga? Erău par'că creati unulu pentru altulu.

La o luna dupa cele istorisite, Stefanu cerū mân'a Mariei dela Luncénu. Acest'a n'aveă de ce se refuze; vecinulu seu posiedeă o frumoşa moşe, libera de ipotēca; cele două proprietati par'că se intregeau un'a pe alt'a.

Lui Luncénu i surideă ide'a de a vedeă intr'o dī ródele muncii s'ale marite prin incuscrie, ér' cele două case cinstite, a Lunceniloru si a Baltesciloru, ne mai formāndu decātu un'a. De ace'a acordă cu placere lui Stefanu mân'a Mariei.

Tēnerii erău acum prea fericiti. — Cine se istorisēca tōte preumblarile loru sentimentale prin dumbravile inverdite, cavalcadele indrasnetie, conversatiunile adorabile, in care se repetă dupa tōte tonurile cuvēntulu de iubire si ér' iubire?

Mai erău două septemāni pâna la cununia. Atunci Luncénu primī o scrisōre timbrata din Parisu, care 'lu intunecă grozavu.

In ace'asi dī pe la amēdi, unu argatu calare intră in curtea lui Stefanu.

"O carte dela boieru," dīse elu predāndu unu biletu unui servitoriu. Apoi intōrse calulu si plecă.

Stefanu, plinu de mirare ceti urmatōrele:

— „Domnulu meu!

„Cu parere de reu ve facu cunoscutu, „că suntu nevoitu a reveni asupr'a promi- „siunei ce v'am facutu, de a ve acordă mân'a „ficei mele. Anunciāndu-ve, că hotarīrea mea „este irevocabila, ve rogu se me scutiti de „explicari, pe cātu de penibile pe atātu de „superflue. Jorgu Luncénu.“ —

Fulgerulu, déca ar' fi cadiutu la petiōrele lui Stefanu nu lar' fi spariatu mai tare.

Acést'a eră cu nepotintia, — eră unu visu infioratoriu. Cum? Se renuntie elu la acelu amoru adēncu si ardietoriu, care formă singurul interesu alu vietiei s'ale? Si pentru ce? pentru ce, dōmne?

Elu 'si sparse capulu inzadaru cautāndu caus'a hotarīrei inesplicabile a lui Luncénu, dar' negasindu nimicu, porancī se se puna caii la brişca.

In diece minute Stefanu eră in cas'a Luncēnului.

— „Domnule! nu, . . . tata! că-ci mi-ai datu voia se-ti dīcu tata, pentru numele lui Domnedieu, ce insemnéza scrisōrea d.-t'ale? Nu pōte fi seriōsa, că-ci nu poti cu inim'a d.-t'ale de parinte se voiesci a sdrobi esistenţia a doi tineri, carii nu mai traiescu decātu unulu printr'altulu.“

— „Domnulu meu, am avutu onorulu a ve scrie, că din motive, pe care e inutilu se le cunōsceti, nu mai potu se ve acordu mân'a ficei mele. V'am rogatu se nu mai staruiti.“

— „Se nu mai staruiescu? Cāndu cinev'a este aprōpe de a se inecă se nu se apuce de o pārghia mātuitōre? Si d.-t'a, oh! chiar' d.-t'a vī se-mi spui, că se nu mai staruiescu. Acést'a este imposibilu, este unu sacrilegiu!“

— „Linisciti-ve, domnule; v'am spusu si vi-o repetu, hotarirea mea este irevocabila.“

— „Ti-ai fostu datu cuvēntulu, domnule, si déca astadi 'lu retragi, insemnéza, că ai cev'a in contr'a mea. A-mi refusă acum, ce'a-ce mi-ai acordatu cu cātev'a septemāni mai nainte, este o adevērata insulta.“

— „Ce'a-ce inainte cu cātev'a septemāni eră cu potintia, acum nu mai este.“

— „Dar', de ce, de ce?”

— „Nu suntu dispusu a dá nici unu felu de explicare.“

Pe cāndu Luncénu pastrase cea mai mare linisce, pe-atunci Stefanu se infierbēntase.

— „Dar' me insulti, domnule,“ strigă elu afara din sine, „nu vedi, că me insulti?“

— „Déca ve sēmtfi ofensatu, suntu gat'a a ve dá ori-ce satisfaciune.“

— „Unu duelu cu d.-t'a? Glumesci domnule, ori vrēi se-ti bati jocu de mine.“

— „N'am nici-odata obiceiulu se glumescu si cu atātu mai puçinu astadi.“

— „Inca odata te conjuru, domnule, gâdnesce-te la ce'a ce faci, gâdnesce-te că ne omori...“

— „Me gâdnescu totu-de-a-un'a inainte de a face unu lucru. De altcum acésta scena nefolositoare a duratu dejá prea multu, si credu.. că este chiar' in interesulu demnitatiei d.-vóstre, că se o prescurtati...“

— „Bine... domnule... ai dreptate... Adio!“
dîsè Stefanu abia retiênêndu-si lacrimile de do-
rere si necasu. Apoi impletécindu-se că unu omu
beatu, esí pe usia, fâra a se mai uitá inapoi.

Dupa Stefanu veni Mari'a, cu rogamintele
ei iresistibile, cu lacrimile ei sfasietóre, dar' Lun-
cenu remase neinduplecatu. Dîsese alba, alba tre-
buiá se fia!

(Va urmá.)

Josif Popescu.

Judetiulu.

— Romanu istoricu. —

(Urmare.)

Alexandru stateá pe gânduri, apoi naprasnicu:
exclamá:

„Fia, suntu cu voi. Ce am se facu?“

„Eri,“ dîsè banulu incetu, aprópe sioptindu,
asiá incátu Alexandru pentru a-lu întielegè fî si-
litu se vina de totu aprópe de elu, „am trimisu
pe tata mosiu-teu cu bani la Bathori. Socru-meu
este omu betrânu si e puçinu căm fricosu, cându
e vorba se steá peptu cu ómeni care scie se ma-
nuésca arm'a. I ducu frica, de-ace'a m'am gânditu,
că bine-ar' fi déca te-ai luá in urm'a lui si l'ai
ajunge, fia chiar' si pe la hotaru séu dincolo de
hotarulu tierei nóstre. Asiu fi mai liniscitu, déca
te-asiu scí pe tine lînga elu.“

„Avenu se ne întórcemu cu cetele secuiesci?“
intrebá Alexandru pregetându.

„Celu mai mare norocu ar' fi pentru noi
déca l'ati poté indemná pe Bathori cá se pornésca
indata intru ajutoriulu meu. Turcii nu suntu in
potriv'a mea, acum de-o-camdata, mai târdíu nu
scíu cum va fi. Dar' cătu despre întielegerea cu
Bathori me bizuí cu totul pe socru-meu, va scí
elu cum se vorbésca cu dînsulu, mai bine chiar'
decátu mine.“

„Doresci dar' se plecu indata.“

„Cátu mai curêndu!“

„Fia, éta me ducu se me gatescu de drumu.“

„Se iéi fugarulu celu mai bunu. Trei, patru
argati 'ti voru fi de ajunsu de insoçitori. Pâna
te gatesci, 'ti facu scrisórea cătra Bathori.“

VIII.

Schitul „Lespedile.“

Alexandru plecase dupa porunc'a tatalui seu.
Trei argati 'lu insoçiau. Au sositu dejá in re-
giunile muntóse, au trecut dejá prin Cîmpina,

dar' inca n'au ajunsu pe boieriulu Mavros, desí
alergasera totu intr'o fuga pâna aici

Caii loru fiindu tare obositi si drumulu de-
venindu costisíu si prin urmare mai osteniciosu,
Alexandru se vediuse silitu a mai rarí pasii fu-
garului seu, ér' argatii care-lu insoçiau eráu buni
bucurosi că potu se mai resuffe puçiuu.

„Óre ajunge-vomu la manastirea Sinaiei pâna
a nu inserá de totu?“ intrebá Alexandru pe unulu
din argatii sei, care erá din aceste parti si tre-
buiá se cunósca drumulu.

„Cám cu greu coconasiule, că-ei caii suntu
cám prapaditi, si trebue se tiênemu cătu mai curêndu
unu popasu lungu, că se-si mai vina in poteri

Alexandru recadiu in gândurile s'ale.

De cându primise că se lucrezè impotriv'a
lui Sierbanu Voda, 'si pierduse tóta liniscea suffe-
tésca. Cugetulu seu nici-decum nu voiá se se im-
pace cu cele ce erá elu silitu a sevêrsí acum.
Desí 'si diceá necontentitu, că déca nu s'ar' fi in-
voítu cu tata-seu, ar' fi trebuitu se renuntie pen-
tru vecie la mân'a Rucsandrei, nu-si poteá potolí
remuşcarile care-i nelinisceáu sufletulu.

Vediêndu că nu póte schimbá, prin vre-o ho-
taríre óre-care a sa, starea lucrurilor incepù, cá-si-
cându ar' fi fostu unu copilandru séu o femeia, se-si
puna speranti'a in destinu. Asceptá că voi'a in-
têmplarei se-lu scóta la limanu, sperá că nu va
deveni prada acelei crunte furtuni sufletesci de
care se sêmíia grozavu muncitu.

„Ho, mei bade, n'ai vediutu pe unu boieriu
cu mai multi argati trecundu calari pe-aci,“ apo-
strofá unulu dintre argati pe unu mocanu, care
pareá a veni dinspre hotaru.

„Cându, astadi?“ ripostá mocanulu.

„Astadi, eri: in sfêrsítu ai vediutu?“

„Astadi n'am vediutu pe nici unu boieriu
calare,“ facú mocanulu asiediatu.

„Dar' eri bade?“

„Nici eri,“ replicá mocanulu.

„Eri nu va fi vediutu, fiindu-cá nici nu va
fi trecutu pe-aici,“ observá unulu dintre insoçitorii
lui Alexandru, anume Petru.

„Ba am fostu pâna la schitul „Lespedile,“
dar' boieriu calare n'am zaritu, ei am vediutu...“

„Vre-o vaca baltiatá vei fi vediutu.“ strigá
Petru căm scosu din rabdari prin vorb'a greóia si
fâra nici unu întielesu a mocanului.

„Ba nu, n'a fostu nici o vaca baltiatá pe
drumu, ci-cá nici chiar' magari incaltiatu n'am in-
têlnitu pâna adi,“ facú mocanulu fâra se-si fi ve-
nitu cătusi de puçinu din fire.

Argatii aveáu mare pofta se se arunce pe
elu si se-lu busiésca bine, dar' Alexandru i oprí
cu unu gestu imperiosu.

„Lasatí-lu in pace,“ dîse elu apoi. „Spune
bade ce ai vediutu eri.“

„De-adreptulu cotiturei drumului spre schi-
tulu „Lespedile,“ o butca domnésca tocmai se
oprise cându treceám si...“

„Dara boieriulu Mavros n'a plecatu in butca,“
esclamá Petru.

„Nici nu-i vorba de boierii,“ adause mocanulu.

„Tacetii, nu-i totu curmati rostulu cu vorbele vóstre,“ strigà Alexandru, care se sêmîtia fórté emotionatu prin spusele mocanului, fàra se fi fostu in stare a-si dá sêma despre caus'a acestei stranie emotiuni. „Spune bade,“ se adresà apoi càtra mocanu, „cine erà in butca.“

„Nu mai erà nimeni,“ respunse mocanulu.

„Acum si 'eu vedu, cà acestu nemernicu voiesce se-si rîdia de noi,“ exclamà Alexandru si dete pinteui calului.

Argatii ar' fi voitu se repare ce'a ce credeau a fi facutu reu la porunc'a stapânului lor si eràu se se arunce pe mocanu, dar' Alexandru î-i oprî diu nou, ordonându-le se plece indata cu elu si se lase pe mocanu se-si vedia de calea s'a.

„Ce pociti ómeni,“ borborosî acest'a in sine plecându, „ei te intréba si totu ei voiescu se-ti respunda. Tréb'a lor... butca erà gola cându o vediui eu, cà-ci jupâniti'a se coborîse din ea...“

Si borborosindu asià mereu inainte, mocanulu se pierdù dupa o cotitura a drumului.

Partea localai in care ajunsese Alexandru devenià din ce in ce totu mai marétia.

Déluri si munti plesiivi din o parte si din alt'a, lângã drumu valurile verdiuie cá smaraldulu, preserate ici colea cu câte o mâna de margele, unde ap'a treceà peste câte unu coltiu de stânca, ér' la marginea orizontului, munti înalti crescuti cu bradi care de care mai mãndri.

Acestu peisagiu maretiu impresionà fórté multu pe Alexandru, cà-ci i revocà imaginea àngerésca a Rucsandrei, pe care pentru prim'a óra o intâlnise in o padure, printre pomi. Acolo cu ocasiunea vênatórei, ale càrei peripetii le cunós-cemu si noi, gasise isvorulu unei scurte fericiri, care acum i-se prefacuse in fântàna de doreri.

Acésta aducere a-minte i umplù sufletulu cu unu doru nespusu.

„De ce n'am avutu mai multa rabdare cu acelu mocanu,“ si reprosià elu acum, „inim'a 'mi spune, cà asiu fi aflatu cev'a, ce mi-ar' fi potolitu puçinu setea cea nespusa.“

Punctulu la care ajunse acum 'lu impresionà atâtu de multu încàtu se oprî puçinu, pentru a se uitá mai cu tìcna la regiunea cea marétia.

Drumulu duceà de-aici cãm repede in susu. Délurile dimpregiuru eràu parte surpate, si presentáu unu aspectu multicoloru. Susu pe vèrfu de unde nu se prabusise erb'a predominá colórea cea verde, o parte de locu despoiatã de glia, erà rosfe, alt'a galbena, alt'a albenétia; josu vèjeiã Prahov'a... Dar' colea pe còm'a acelu délú ce sclipiã óre in radie'le sórelui apunèndu printre cetin'a bradiloru înalti?

Sclipé'la porniã dela o sfânta cruce de tini-chea alba lucitóre, in care se resfrângeã lumin'a astrului dílei, ér' ace'a sfânta cruce orná vèrfulu unui edificiu, pe care Alexandru 'lu poteã zarí acum si care trebuia se fia vre-o manastire.

„Ce-i acolo,“ intrebà Alexandru pe argatulu Iuonu, care se trageã de pe aici.

„Lespedile!“ respunse argatulu.

„Lespedile,“ repetà Alexandru, „nu ne spusese mocanulu, cà aici la acésta cotitura veduse eri o butca?“

„Ba da, Mari'a-t'a,“ afirmà Iuonu.

„Cas'a de colea nu este óre unu schitu.“

„Unu schitu, Mari'a-t'a!“

„De calugari?“

„Ba nu, de maici Mari'a-t'a!“

„Unu schitu de maici!“ fàcù Alexandru luatú de fiori napraznici. „Butca... eri... schitu de maici... Rucsandr'a trimisa de tata-seu la manastire...“

Cãm astea i eràu ideile care se tredisera in acestu momentu in sufletulu lui Alexandru.

„Suntu multe maici,“ intrebà elu apoi, nu-mai cà se díca cev'a.

„Vre-o patru, cincii!“

„Fost'ai vre-odata in schitu?“

„Fostu!“

Multu tẽmpu Alexandru nu mai díse nimicu, ei 'si tiéneã ochii tiénta spre vèrfulu délului unde straluceã crucea in ultimele radie ale sórelui, care tocmã stá se se ascundia din dosulu unui délú.

De-odata tresari din gândurile s'ale si exclamà:

„Hai se ne urcamu la schitu... pâna la Sinaia si asià nu mai ajungemu... caii suntu ostentiti, se le damu de mâncare... se ne mai odich-nimu si noi puçinu!“

„Maicele nu primescu óspeti,“ observà Iuonu.

„Ce scii tu!“ i obiectà Alexandru cotindu spre poteã'a, carea duceã la schitu, dar' erà atâtu de rea încàtu fura siliti se se deã din siea si se se urce pe josu ducându caii de frâu.

Alexandru cu câtu se apropiã mai multu de acelu lacasiu cãm pustiu, dar' tare romanticu, se sêmîtia totu mai neliniscitu si cum ajunse destulu de aprópe pentru a poté vedeã ferestriile, nu-si mai luà ochii sei de pe ele.

Credeã, cà acum, acum va zarí la vre-un'a din acele geamuri mititele priuse câte optu nóue cu plumbu intr'unu ochiu de ferestra, faci'a multu dorita a iubitei s'ale.

Dar' sosira dinaintea portii, fàra cà se fi vedutu vre-unu chipu de omu, nici la ferestri, nici in vre-o alta parte.

Schitulu pareã parasitu, pustiu de totu.

Incercara a deschide pórt'a, o gasira inchisa. Mersera la portitia dar' si ast'a erà incuiata.

Acum incepura se bata diu resputeri, care in pórtã, care in portitia.

Continuara cu acelu sgomotu asurdítoriu multu tẽmpu fàra nici unu efectu.

„Voru fi muritu maicele tóte,“ exclamà unulu dintre argati.

„Ba se voru fi mutatu!“ adause Petru.

„N'asiu poteã se credu desf me miru. Alta-data pórt'a erà deschisa. Poteã intrá ori-cine,“ observà Iuonu.

Nó, nó, nu-i iertatu!

„Óre se nu fi plecatu maicele cu bute'a, ce dîceá mocanulu cá ar' fi vediut'o eri josu la respântîia," întrebá Alexandru cu inim'a înghetîata, vediîndu cá nu i-se implinesce ace'a dulce nadejde, pe care o imbraçiosiasse dejá cu atát'a focu încátu i-se paruse cá si o realitate pipaita.

„Dara butca," făcù Iuonu, „maicile din schitululu „Lespedile" suntu nisce biete femeî, care póte cá nici nu au vediutu butca de cându suntu, decum se plece in ea!"

„Hai, mai dati vre-o cîtev'a lovituri sdravene," dîsè Alexandru.

Incepura a bubui din nou, de credeái, cá voru darimá pórt'a.

Intr'unu târdífu se audí unu micu sgomotu prin interiorulu schitulului.

Feréstr'a de lînga pórt'a se deschise si faci'a sbércita a unei maici se aretá la dîns'a.

Dintru ântâiu pândí cu luare a-minte, apoi scóse capulu si strigá:

„Cine-i acolo?"

„Nisce caletori obositi, care ve róga se-i salaşluti in asta nópte," dîsè Alexandru.

„Plecati de-aici, noi nu gazduimu caletori, duceti-ve la Sinai'a," strigá betrán'a.

„Dar' e departe, maica draga," strigá Alexandru. Vorbele s'ale mersera in vîntu numai, cá-ci calugariti'a inchise dejá feréstr'a si se retrase.

„Nu ti-am spusu boieriule," observá Iuonu.

„Nóptea pare cá va fi frumósa. Dati caii la érba, aprindeti unu focu colea in dosulu schitulului, si dupa ce vomu mai fi prinsu la poteri, vomu plecá cu Domnedieu inainte," dîsè Alexandru.

„Nu-i tocmai asiá departe pâna la Sinai'a," 'si permise a dîce Iuonu, „credu cá ne-ar' mai duce caii pâna acolo."

„Aprópe, departe, totu un'a, remânemu aici," dîsè Alexandru.

Argatii nu prea eráu invoiti cu acésta hotarîre, dar' ce eráu se faca alt'a decátu se asculte de ordinu.

„En' se cãutamu unu adapostu mai bunu," reluá Alexandru si incepù a dá ocolu schitulului.

Argatii sei se miráu cá stapânulu lor in locu de a aruncá ochii impregiuru prin poenitia, care se desfetá dinaintea schitulului, 'si atiîntea privirea la ferestrele cladirei

Noi scimu se ne esplicamu acésta stranie portare a tînerului indragostitu.

In sufletulu lui Alexandru éراسi se trezi nadejdea, cá va gasí colea in acele case vechi pe iubít'a s'a Rucsandr'a; pe ea o cãutá neincetatu cu ochii.

Ajungîndu cu ocolulu in dosulu schitulului, Alexandru vediù dóue ferestre, care dedeáu spre unu crângu stufosu, fâra carare, neumblatu, pustiu.

Cum vediù acele ferestre, Alexandru se oprí si se uitá lungu la ele.

„Chiar' in acésta chilia trebue se fia Rucsandr'a, déca a adusu-o la „Lespedi!" 'si dîsè elu, apoi dete ordinu argatîloru se conacésca in dîsulu crângu.

Caii fura impedecati si lasati la pasiune. Flacaii taiara lemne si aprinsera unu focu sdravenu, apoi luându páturile de pe siele le intinsera in giurulu focului.

Alexandru par'cá erá incremenitu dinaintea ferestrueloru.

Sér'a erá minunata. Firmamentulu giuru impregiuru seninu si instelatu.

Unu vîntu molatecu adia respândîndu mirosulu aromaticu alu resînei de bradu, cându mişcá cetin'a molidîloru si produceá unu frémetu tainicu, care paré cá nisce siópte dulci ale dîneloru.

Unulu dintre argati incepù se dîca din cavalu o doina doiósa.

Acestu cãntecu parù a desceptá pe Alexandru din uimirea s'a.

Radi'a unei idei ingenióse i inviorá faci'a.

Argatii cu mirare 'lu audíra cãntându cu o vóce sonora si dulce urmatórele versuri:

Fóia verde, lemnu uscatu,
Postu-a-o féta de-imperatu
Mândra, dulce cá o dîna,
De-alu iubirei farmecu plina.

Merse fét'a de imperatu
Cu-alu ei tata la vênatu,
La desisiu in codrulu verde
Unde fiér'a urm'a-si perde.

Féta draga scumpu odoru
Multu mi-e téma se nu mori,
Baga séma te feresce
Mórtea 'n codru te pândesce.

A pânditu-o dar' unu fétu
O smîncise indereptu, —
Urm'a-ti cata nebunesce
Fétulu si n'o mai gasesce.

Fóia verde, lemnu de bradu,
Draga féta de-imperatu,
De m'audi cãntându cu jale
Spune-mi unde-i a t'a cale.

Asiá cãntáse de frumosu Alexandru încátu resunáse codrulu cá de o musica cerésca. Argatii amutísera cu totii pentru a nu pierde nici unu tonu din acestu cãntecu doiósu. Pâna si caii 'si redicasera capetele si pareáu a ascultá la acésta aria jalnica.

Inca nici nu se stinsese bine resunetulu melodiosu, cu care padurea paré a-i fi tîenutu isonulu cu mii de voci supralumesci, cându ascultatorii fura surprinsi de unu nou cãntecu si mai frumosu, mai fermecatoriu decum fusese acel'a a lui Alexandru, de unu cãntecu in adeveru ângerescu. Acésta voce argintia nu poteá fi a unei simple fíntie omenesci.

Pareá a se coborí de-adreptulu din ceriu.

Numai Alexandru sciá de unde vine, elu o recunoscuse si se umplù de o fericire cu multu mai mare decum i-ar' fi datu chiar' audirea cãntarei sfîntîloru cheruvimi si serafimi.

Éta ce cãntá acea vóce minunata:

Fóie verde, verde de stejaru
Am scapatu de-unu chinu amarú,
F'etu frumosu celu multu doritu
Spre scapare mi-a sositu.

Am scapatu n'ó se mai moru,
A sositu alu meu odorú,
Si-oiu esí din inchisorí
Unde me sférsiescu de doru.

Vina, vina scumpulu meu
Bin' te-a adusu Domnedieu
Despartírea se-o sfersímu
Si-améndoí cá se fugímu.

Cânteculu se curmà fâr' de veste. Alexandru
vedíu cá nisce umbre dinaintea ferestrei, la care
privise necurmatu, de cându sosise aici.

Cânteculu desí curmatu i spusese destulu.
Sciá cá nu se inielase in nadejdea s'a. Rucsandr'a
erá colea in acelu schitu. Versurile prin care res-
punde la doin'a s'a venise din dulcea ei gura,
'lu fericise, 'lu imbarbatáse.

(Va urmá.)

TEOCHAR ALEXI.

Manca-auru.

— Istorie din Carpati. —

De Dr. Albert Amlacher.

(Urmare.)

Floríc'a nu erá numai frumósa, nu numai cá
posiedeá o fačia frumósa si dragalasie, ochi intu-
necati si negrii si dóue cositie lungi si gróse; ci
erá si sêrguintiósá si harnica la totu felíulu de
lucru. Nici o féta nu torceá fuiorulu mai subtíre,
si nu se pricepeá mai bine la resboiu cá ea!

Stresín'a casei erá dejá de multu reparata,
inse „Bucuru“ de câte-ori aveá tẽmpu si privilegiu,
mergeá pe drumulu ce duce preste cóst'a délului
celu mare de dincolo — pre carele 'lu numescu
„Xauragu“ — la laculu ce jace preste acel'a,
spre a se intèlbi cu Floríc'a.

Mie 'mi erá dragu, si pentru-cá elu se aretá
cá petítoriu, nu aveá nici tatalu fetei nemicu in
contra.

Seraci au fostu améndoí, inse cine are dóue
mâni si corpu sanetosu, si cine are voie spre lucru,
pre acel'a nu-lu parasese Domnedieu.

Bucuru erá saporiu de auru, la lucru inse
nu aveá cev'a norocu deosebitu. Miculu venitu
abia ne poteá ajunge la acoperirea cheltuieliloru
neincungiurabile, si la câscigarea lemmeloru cu cari
trebuiá se radíme boltitur'a oanei, cându se aflá
sub pamentu nesiguru si primejdiosu.

Barbatulu meu — D.-dieu se-lu ierte, — au
fostu arti indelungati lucratoriu in fabricile reg.
din Csertes, de-ace'a primíam din „Lad'a fraterna“
câte 4 fl. pe luna pensiune. — Adese-ori se in-
tẽmplá, cá afara de acesti bani nici nu vedeámu
altii in cas'a nóstra in totu decursulu lunei.

„Mama! mama! in fine totusi póte cá-mi va
succede, voiú reusí a gasí cev'a,“ 'mi díse Bucuru
mângaindu-me, cându i díceám se se lese de lu-

crulu celu zadarnicu, din ocn'a vechia si se sape
in .ltu locu unde dór' 'si va aflá noroculu mai
degraba . . .

Decându cunosceá pre Floríc'a, rívn'a si in-
demnulu lui spre lucru, cresceá mai indoitu.

Adese-ori i díceám: „Mai crutia-te fètulu
meu, cá-ci asiá te prapadesci, 'ti curmi viéti'a...“

„O mama!“ 'mi respundeá elu, „acum se
stáu pre locu, cându sêmtiescu in mine poteri
uriesie, cându asiú fi in stare se dáu peptu cu
lumea intréga. Acum! cându am apucatu a-mi
croí o viétiá casnica!...“ Ast'feliu sapá si ciocaniá
neintreruptu si neobositu, ducându apoi in spate
saculu cu pétra la píua, unde lucrám si pisám eu.

Dar' indesiertu i erá tóta ostenél'a si trud'a,
cá-ci cându sosiá sér'a si veníu elu, cá se redice
pisátorele cele grele, abiá se vedeá ici-colea câte
unu firutiú de auru suflatu cá spum'a pe fundulu
blideloru de lemmu. Dar' pentru acést'a elu nu-si
perdeá voi'a, ci erá pururea veselu si in voie buna.

„Nici-odata,“ 'mi díceá elu adese-ori, „nu mi-a
luminatu felinariulu meu atátu de bine...“

Cându síedu asiá la loculu meu si lovescu cu
ciocanulu in pétra, mai se pare, cá audu sunetulu
clopoteloru, cari suntu ascunse adéncu in launtrulu
pãméntului, si cari vestescu comorile neredicate.
Oh! sciú! dá sciú! cá noroculu meu este aprópe....

Sermanulu meu Bucuru! Dá! noroculu i-a
fostu aprópe!

Vedi straine! cas'a cea nóua colea josu lângá
drumu; trebue se fi trecutu pre lângá ea, si de
juna-séma o vei fi observatu, cáci e batátore la ochi.
Paretii ei suntu verdi, parcanulu e rosíu si feres-
trile vènete. Atari colorí, cari unu omu cu minte
nu le-ar' fi alesu, — aréta trecatoriului cá stapá-
nulu casei nu póte fi decátu tíganu. Asiá a si fostu.

'Lu chemá Josu, si a fostu multa vreme sa-
patoriu de auru sermanu, incátu abiá uneltele cu
cari lucrá le poteá numí averea s'a. Inse de-
odata i surise noroculu, elu aflá auru, si inca auru
multu, si precându altii trebuiáu se se multie-
mésca, cu câtív'a cruceri, dẽnsulu in scurtu se trezí
cu mai multe mii de floreni, si ajunsese omu cu
stare fórte buna. Noroculu 'lu facú inse inchipuitu,
incátu îngâmfarea lui n'aveá margini. Elu in scurtu
'si zidí casa si o impodóbí cu mobilele cele
mai scumpe. Se laudá, cá nimene nu s'ar' poté
mesurá cu elu, si cá nime nu póte avé ce are elu.
Mâncarile ce le mánca elu, nu se aflá nici la més'a
imperátésca, eráu presarate cu prafu de auru, altu-
cum póte nici cá le-ar' fi mai máncau. Pentru
ace'a si pentru laudele lui nesfêrsite 'lu numíáu
de obiceiú „Mânca-auru.“ Numele acest'a dupa-
cum se vede i placeá, cá-ci nu se superá, nici nu
se siliá a-lu ascunde . . .

Joso „Mânca-auru,“ aveá afara din satu o
píua lângá o íeruga a pèruasiului ce curge din
„Laculu de munte“ spre Csertes, si care aduce
si pune in mişcare foile topitóreloru regesci de
acolo. Déca erá vér'a seceta mare, topitórea din
Csertes tótusiu si in restẽmpulu acest'a 'si poté
capetá apa din ap'a adunata in „Laculu de munte.“

Piu'a lui Joso inse statea din pricin'a, ca in ieruga nu venia apa, decatu candu pereulu era umflatu de apa. Starea acest'a, Joso voia ore-cum in modu viclenu se o schimbe.

Stavileriulu Tom'a era omu seracu, forte seracu. Tiganulu o scia bine acest'a si pe impregiurarea acest'a 'si cladi elu planulu.

„En' asculta mei Tomo!“ i disè odata acestuia, „tu scii ca piu'a mea sta asià ca suprafaci'a apei din pereu e mai josu decatu stavil'a peste carea are se treca ap'a in ierug'a mea: tu ai potè se slobodi noptea din „Lacu“ inca odata pe atata apa pe ierug'a mea, prin ce apoi eu mai cu sporu mi-asiu potè pisà petr'a. Domnii din Csertes nu mai trebuie se scie despre acest'a. Si nici nu potè observà nimicu, ca-ci ap'a dela piu'a mea curge cu totulu in alta parte . . .

„Acest'a nu o potè! nu mi-e iertatu s'o facu!“ respunde stavileriulu. „Deca asiu face-o mi-asiu pierde slujb'a si pânea, si asiu fi alungatu ca unu câne de-aici.“

„Nu fi prostu mei!“ disè tiganulu indemnându-lu, „ce te sbora mintea la ast'felu de lucruri! N'are se o scie nime, si de! cativ'a bani 'ti voru prinde bine si tfe! Tu esci seracu, er' eu, multiamu lui D.-dieu, destulu de bogatu, am destulu si 'ti dau bucurosu.“

Seraci'a cu greu se impotrivesce la atare indemnu si seduceri. Tom'a se invoi in sfersitu si tocmela se facu si Mânca-auru i dadu catu ceru.

„Inse,“ adause acest'a mai departe, „tu ai se-mi dai obligatiune prevedinta cu pecetulu teu, carea altcum nu va ave nici unu pretiu, dar' totusiu e de lipsa se-o am, ca-ci decà candu-v'a ar' veni vorba despre întemplantarea acest'a tu vei potè jurà ori-cand, ca banii acesti'a, i-ai luat de mine imprumutu, er' nu ca mita, ca se-mi slobodi apa la piu'a mea.

Stavileriulu se invoi si la acest'a, prin ce apoi elu insusi se si prinse in cursa —

Primaver'a sosi erasi in munti, neu'a se topi ingraba. Paserile incepura din nou a cânta, si de sub tufe se iviau mii si mii de flori dragalasie; micii ochi de ângerasiu priviau siegalnicu impregiuru.

Stavil'a lui Mânca-auru avea trebuintia, de o reparatie mare, ca-ci apele cari prima-ver'a se reversara din munti prin cursulu loru celu repede si selbaticu o rupsera, incatu nu mai potè oprî ap'a. Asià trimise elu lucratori in codru ca se taie si se adune materialulu de lipsa pentru reparatie... Mai tardfu plecà si densulu calare intr'acolo, ca se-i controleze.

Calea pre care mergea conducea pre langa lacu. Ajungendu elu acolo, se oprî dinaintea casei stavileriului si striga pe Tom'a . . .

In loculu acestuia inse est Floric'a afara, ca-ci tata-seu betranulu nu era a-casa . . .

„Ce vrei cu tat'a?“ intrebà ea. „Nu-i acasa; s'a dusu la Csertes se-si deo sem'a despre starea apei din lacu.“

„Asià?“ disè Mânca-auru. „Nu face nimicu! N'ai face bine se-mi dai unu picu de apa?“

„Da, pre bucurosu,“ respunde fet'a si grabi spre stanca. Aci 'si umplu cauculu de lemn cu apa si-lu aduse streinului. Candu inse se apropià de elu, acest'a se aplecà repede si voi se o imbraiosieze luându-o pe dupa capu. Fetiti'a inse, sarì iute inapoi si-i spuse scurtu „ast'a nu se cuvine!“ Apoi far' a-si luà dîu'a buna, chiar' far' a mai grai vre-unu cuventu, se grabi in casa.

Mânca-auru uimitu se uità lungu dupa ea, apoi murmurându ceva plecà incetu mai departe.

A dou'a dî er' se abatù pe-acolo.

Stavileriulu siedeà dinaintea casei langa stavila si lucrà la o vèrsia de prinsu raci, ca-ci domnii dela topitòre i-au fostu lasatu se prinda din racii cei mari si gustosi ce se aflau cu droia in lacu.

Joso 'si indreptà calulu spre elu, se dede repede josu si se puse inaintea lui . . .

„Tomo! Tu ai o feta forte frumoasa,“ i disè.

„Hm! o fi!“ respunde Tom'a neintrerumpendu-si lucrulu.

„Dar' se scii ca e selbatica, . . . o adeverata matia selbatica!“

„Hm! eu nu scfu!“

„Ti-o spunu eu ca e asià! . . .“

„En' asculta-me! Nici prin gandu nu mi-ar' fi trecutu, ca colib'a t'a ar' potè se ascunda ast'felu de visteria! Ce fetitia?! 'Ti vine se o manci de dragu!“

Stavileriulu incepù a rîde. „Nò-nò!“ disè elu, „ca dora tu esci mâncatoriu de auru. Acest'a o sciam dejà, dar' ca vei se fi si esci si mâncatoriu de omeni, acest'a-i ceva nouate.“

„Siguru, ai multu necasu cu o fiintia atatu de desmierdata“ disè Joso abatendu-se dela cele de mai nainte . . .

„N'asiu potè dice asià cev'a. Fiic'a mea e buna, si facià de tata-seu totu-de-a-un'a ascultatòre,“

„Asià?! acest'a e greu de creditu!“ replicà Mânca-auru intr'unu tonu batjocuros. Poti se-mi credi, dar' e chiar' asià cum ti-o spunu! . . .“

„Deca am face o mica proba?“ adause Joso incapatienuat.

Stavileriulu respunde rîdiendu: „Prob'a acest'a scfu ca i-ar' picà cu greu fetitiei.“

„Asiadar' asculta-me,“ disè Mânca-auru deodata si inca forte seriosu, „eu ti-asiu face o propunere betranule, carea te-ar' scapà si pe tine si pe fiic'a-t'a pentru totu-de-a-un'a de tote necasurile.“

„Si care ar' fi ast'a?!“ intrebà Tom'a uimitu.

„Se-mi dai pre fica-t'a de nevèsta!“ disè Mânca-auru.

„Ce? ce dîci tu?!“ strigà stavileriulu sarindu in susu si aruncându vèrsi'a. „Asià cev'a nu se pòte nici-cand, si nici-odata!“

„Si de ce nu?“ intrebà Joso cu recela.

„Pentru-ca Floric'a e mirès'a lui Bucuru Siolde, numai dîu'a ospetului nu-i inca hotarita,“

„Ha! ha! ha! apoi de ace'a numai?“ disè tiganulu rîdiendu. „Dar' apoi cum sta cu laud'a,

că fic'a t'a ar' fi atâtu de ascultătoare. Nu-ti spuneam eu, că nu poti face nimicu in contr'a ei?"

"Apoi deca ceri, ce nu-i cu potintia, vedi bine că nu!"

"Dar' ce ai dice taicutia, deca ti-asii spune că trebuie s'o faci."

"Ce?!" strigă Tom'a furiosu, "trebuie se o facu? Asii vré se vedu, cine m'ar' poté sili!"

"Eu!" respunse Mânca-auru, "eu! ai uitatu pôte, că esti pe mân'a mea? Dar' las', obligatiile 'ti voru aduce a-minte, apoi că dovada despre misieli'a t'a cu slobodirea apei in tîmpu de nópte, suntu inca destui martori..."

"Obligatiile?! că dóra tu insuti ai dîsu, că suntu numai asiá si fâra pretiu: apoi tu insuti m'ai induplecatu si m'ai indemnatu se fiu necredintiosu slujbei mele," respunse stavileriulu cu frica.

"Vei vedé tu, cum va fi numai asiá o formalitate cu banii ce ti-am imprumutatu, si deca voiu fi si eu vinovatu pentru misieli'a t'a. Spune-mi deci, voiesci se-mi implinesci poft'a, adeca se-mi dáí fét'a t'a de nevêsta..."

Stavileriulu oftă adêncu si tacu.

"Vorbesc!" strigă aprinsu la fația Mânca-auru. "Vrei séu deca nu, mergi indata mâne la judecata. Acum poti inca alege: se-ti cununi fét'a cu celu mai avutu omu din muntii minerali, séu se ajungi in temnitiá cá unu criminalistu si se remâi cersitoriu."

Stavileriulu se luptă cu sine insusi.

"Nu potú," esclamá elu într'unu târdú, "eu nu o potú sili la asiá cev'a, inse deca tu ai poté-o induplecá, eu n'asii avé nimicu in contra."

"Bine!" respunse Mânca-auru, "eu me voiu incercá, dar' si tu ai se te silesci in ori-ce chipu a-o aduce la cale..."

Cu aceste cuvinte incalecá si plecá.

(Va urmá.)

LUCRETIA FRENTIU.

Oh! lasa-me, iubita...

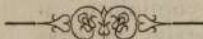
Oh! lasa-me, iubita se radiemu fruntea mea
De senulu teu ce pare mai albu cá d'alb'a nea;
Si-apoi privindu in ochi-ti curati cá de seninu,
Viéti'a mea si dorulu ce am se tí-le-'nchinu!

Si se-ti sioptescu in taina cuvinte ne'ntielese,
Ce visuri de pre buze de angéri suntu culesé;
Si tu se-mi respondi érasii prin vorbe fâra síru,
Se nu te pricepu nici eu, dar' totúsi se te-admiru.

Se facemu din viétiá unu visu fara hotara,
Uitandu-ne de lumea cea mare din-afara, —
In sfinte si eterne saruturi se golimu
A cupei fericié — de-ar' fi ea chiar' veninu! —

Că-ci chiar' veninu-i dulce sorbitu de pe-a t'a gura,
Ce zimbetu dela angéri pe totu minutulu fura, —
Deci fii a mea cu totulu si eu me dáu totu tie...
O viétiá in iubire platesce-o vecinicie.

GEORGIU SIMU.

CRESCÉREA COPIILORU IN FAMILIE DUPA CERINTIELE SCÓLEI.

— *Consilii practice pentru parinti.* —

(Urmare.)

Este lucru cunoscutu, că omulu cându vine in lume este de totu nesciutoriu, nedibaciu, ne-ajutoratu si mai nepotinciosu decâtu ori-care alta fiintia din lume. Déca l'amu lasá se se desvólte elu singuru de sine, fara a-i veni într'ajutoriu, atunci elu nu numai trupesce, ci si sufletesce ar' remâné fórté indereptu, ba curêndu ar' trebui se péra. Despre acést'a mai bine ne potemu incredintiá din viéti'a selbaticiloru, cari suntu lasati a se desvólta la voi'a intemplerii, cá-si dobitócele. De ace'a nici cugetarea, nici vorb'a, precum nici modulu loru de vietuire nu se deosebesc mai intru nimicu de alu dobitóceloru. Omulu se face adeveratu omu numai prin ingrigirea si ocrotirea altoru ómeni crescuti si luminati cum se cade. Cei d'antâiu ingrigitori si ocrotitori ai copilului, lasati chiar' de insusi D.-diéu, nu potú fi altii decâtu parintii. Inse si dintre acest'a, unulu are o insemnatate mai mare cá altulu in crescerea copilului. — Nu cumv'a acel'a ar' fi tataiu, cá si capulu familiei? Nu! Pentru-cá firea lui nu totu-de-a-un'a este impreunata cu blâdetia si pre lînga ace'a trebile, afacerile s'ale dilnice nu-lu lasa a stá totu-de-a-un'a impregiurulu copilului. Pe de alta parte, copilulu celu atâtu de delicatu are lipsa in totu minutulu de ajutoriu streinu. Pe totu minutulu cere a i-se impleni o multime ne-numerata de lipse si dorintie. Elu are trebuintia de o fiintia, care se stee totu-de-a-un'a lînga elu cá-si unu ângeru pazitoriu. Fiinti'a séu ângerulu acel'a pazitoriu, nu pôte fi altulu, decâtu numai ace'a fiintia care l'a purtatu si l'a nutritu inainte inca de a veni pe lume si care pre lînga multe doreri si suferintie l'a adusu pre pragulu acestei vietii, si ace'a fiintia atâtu de ingrijitóre, acelu ângeru atâtu de blându, care stá nedeslipitu de copilu este mama. Grigile si suferintiele unei mame, pâna ce-si vede copilasiulu marisioru si harnicu de a se ajutorá singuru, suntu asiá de multe si asiá de mari încâtu numai ea si D.-diéu le scie. De ace'a nici nu vomu mai cercá a vorbi aci despre ele.

Cu multu mai multu dela mama cá dela tata atêrva dara, cá crescerea copilului se aiba cele mai bune insusfri, ce se ceru adi dela unu omu cu adeverata crescere, séu dimpotriva se ésa din elu fiinti'a cea mai blastemata si mai despretiuita din lume. Calea ce i-a croitu-o mam'a copilului, este o cale din care copilulu prea raru se abate in viéti'a lui. —

Din cele pe scurtu díse pâna aci, credu că v'ati incredintiatiu din destulu iubitiloru parinti si pretiuiteloru mame, că fiindu copilasii vostrii odórele cele mai pretiuite, comór'a cea mai scumpa a vóstra, si avêndu ei in starea copilariei atâta

lipsa de ingrigirea si ocrotirea vóstra, trebuie se ve jaca la inima crescerea buna a loru.

In urm'a acestor'a póte cá unii parinti iubitori de fericirea si inflorirea filorú lorú mi-ar' pune intrebarea si ar' dice: „Bine! Asiá este! — Dar' ce cale ar' fi mai potrivita cá se apucamu cu crescerea copiiloru nostri, si spre ce tiénta trebuie se nisumu cu ea?”

Bunulu Domnedieu in intieptiunea s'a cea nemargínita a si aretatu inca de multu calea, pe care trebuie se apuce omulu in lumea acést'a. Elu a pusu parintiloru o tiénta anumita séu hotaríta, spre care au a nisuf cu crescerea copiiloru lorú, cându a dísu prin Fiiulu seu: „Fiti desevêrsíti, precum si Tatalu vostru celu din ceriuri desevêrsítu este!” Cá-si-cándu ar' fi dísu adeca: Cantati a cresce pe copii vostrii ast'feliu, cá din dí in dí se ve apropiati totu mai multu de chipulu si aseménarea lui D.-dieu! — De ace'a cuvintele ce le audíráti, trebuie se le luáti cá tiénta a lucrarei vóstre in crescerea copiiloru: é' in crescerea adeverata trebuie se cautati a desvóltá in copilu tóte poterile si incliniarile lui trupesci si sufletesci, cu care l'a inzestratu ziditoriulu, spre a face din elu unu omu bunu, cu minte, harnicu la lucru, iubitoriu de adeveru, si prin acestea de a-lu apropiá de tiént'a pomenita — de chipulu si asemenarea lui Domnedieu.

De ace'a crescerea adeverata are se tiéntésca ántáiú: a desvóltá trupulu copílu-lui, si medularele lui ale deprinde ast'feliu, cá se póta sevêrsi cu inlesnire si cu dibacia totu ace'a ce le poruncesce mintea se faca, pentru-cá trupulu impreuna cu medularele lui nu este altucev'a, decâtu o unélta a sufletului.

Precum nesciutoriulu de scrisóre nu se pri-cepe ce se faca cu condeiuulu, precumu celu-ce nu a invetiatiu nici-odata a croi si a cóse, nu scie ce se faca cu fórfecile si cu aculu: totu ast'feliu si mintea, sufletulu omului, cá se póta intrebuintiá cum se cade unél'ta s'a adeca trupulu si medularele lui, este de neaparata lipsa cá ea se fia desceptata, agera, patrúndietóre si impodobita cu totu feliulu de invetiaturi frumóse si folosítóre.

Asiá-dara crescerea are se tiéntésca, alu doilea: a desceptá si luminá mintea copílu-lui. —

Dar' precum dela unu sciutoriú nu se cere a scí numai se scrie, ci a fi si omu dreptu, cu inima buna, spre a nu scrie ace'a ce ar' vatemá deaprópelui seu; precumu dela unu croitoriu nu se cere a fi numai dibaciu se umble cu fórfecile si cu aculu, si a scí cum se croésca si se cósa bine o haina, ci a fi omu de omenie, omu de cuvêntu, spre a nu portá spre muşterí cu minciun'a, séu a luá din materie, ori a-o schimbá cu alt'a mai prósta: totu ast'feliu se cere si dela ori-ce omu cá, prelânga unu trupú sanetosu, prelânga o minte descépta si luminata cu totu feliulu de invetiaturi, se fie si cu inima buna spre deapró-pele seu, iubitoriu de adeveru, rívnitoriu spre fapte bune, temetoriú de D.-dieu si alte insúfri

frumóse, care facu pe omu asiá cum amu dorí se fia si dupa cum i place si lui D.-dieu. — Asiá-dara crescerea are se tiéntésca, alu treilea: nobilitarea inimei copílu-lui spre a face tot déun'a ce este bine si a fugi de reu.

Precum se vede din cele díse aci, crescerea copílu-lui este de trei feliuri: a trupulu-lui, a mintiei si a inimei. — Vomu vorbí dara pe réndu despre aceste trei feliuri de cresce.

(Va urmá.)

Joanu Dariu

APELU

catra femeile romane.

Onoratulu comitetu alu „Associatiunei transilvane pentru literatur'a si cultur'a poporului románu,” avéndu in vedere important'a cea mare, ce o are lucrulu de mána si desemnulu pentru scól'a civila de fete, pe care o sustiéne, ba chiar' pentru întregu poporulu románu, cá o cestiúne, ce se refera la sporirea poterei de productiúne in ramulu industriei de casa, a constatatu, cá ar' fi fórté de doritu si folositoriu, cá pentru o multíme de lucruri femeiesci de mána, care se invétia in scól'a civila si cu deosebire in cursulu complementariu alu acelei scóle, infintiata dejá cu începutulu anului scólastecu 1887/8, se se folosésca modele luate dupa lucruri-classice in combinatiúnea de colori si de forme ornamentale, precum se afla ele in lucrulu de mána, sevêrsítu de femeia romána dela sate, din tóte pàrtile tiei, de-óre-ce prin folosirea acestoru forme — in loculu modeleloru moderne, adese-ori lipsite de individualitate, ba chiar' si de gustu esteticu, — si combinarea lorú in compositiúni nóue, nu numai cá s'ar' creá pentru lucrulu de mána in scóla si pentru industri'a de casa preste totu, o basa solida si cu caracteru genuinu románu, ci s'ar' pune de tēmpuriu stavila corumperei gustului, care incepe a se manifestá si la poporu, mai alesu in lucrurile, cari compuu portulu lui.

Spre ajungerea scopului intentionatu este deci de lipsa, cá scól'a civila se aiba la dispositiúne o collectiúne de modele din diferite lucruri de mána, sevêrsíte de femei románe dela sate mai dibace, in specialu de cuseturi, chindesituri, broderii, tieseturi etc.

Atátu câscigarea obiectelorú trebuintiése, pentru realizarea atarei colectiúni de modele, cum si arangiarea lorú, amesuratu recerintielorú invetiamentului, onoratulu Comitetu alu Associatiunei transilvane, prin hárti'a s'a Nr. 332/1887, a aflatu cu cale a-o incredintiá comitetului Reuniunei femeiloru románe din Sibiiu care onorifica insarcinare subscrisulu comitetu cu placere o-a si primitu, nutrindu inse totu-odata firm'a sperantia, cá in vederea scopului importantu si de mare folosu pentru crescerea copíleloru, si in genere pentru prosperarea industriei de casa la Románi, vomu

aflá spriginulu necesaru la intregu publiculu românu.

In deosebi ne permitemu a ne adresá *contra femeile române*, pricepatóre de cauza, din tóte partile patriei, cá pentru a poté pune la cale o colectiune de modele din diferitele lucruri de mâna femeesci, câtu se póte de completa, se aiba buna-vointi'a a ne oferi séu a ne acuirá diferite piese de cuseturi, chindesituri, brodarii si de tieseturi, lucrate de femei române dela sate mai destere.

Aceste piese de lucruri de mâna, potu fi nóue séu vechi, dar' cá se corespunda scopului trebue se fia lucrari complete, fia chiar' si numai o parte din unu intregu, — ér' déca suntu numai incepute, se fia de asiá, cá se se védia procederea la continuarea lucrarei.

La casu cându atare lucru de mâna potrivit de modelu, fiindu mai de pretiu, nu ni s'ar' poté oferi gratuitu, se ni se tramita prelânga reversu, celu puçinu pentru decopiere.

Pentru inlesnirea pachetarei si crutiarea postportului, rogamu pre On. Subcomite a Asociatiunei transilvane se binevoiésca a ingrigi fiacare prin biuroulu seu de spedarea obiectelor acuirate.

In acelea parti ale tieiei, in care nu exista Subcomitete, rogamu pe femeile române dela orasie si pe preotesele române, cá dênsele se colecteze lucruri de mâna ce le voru aflá potrivite de modele si se ingrigésca de spedarea lor.

Tóte acestea obiecte suntu a se adresá la „Comitetulu Reuniunei femeilor române din Sibiiu,” trimitiéndu-se nefrancate.

Spese de postporto anticipate se voru rebonificá.

Pachete cu recepere nu se primescu.

Obiectele oferite gratuitu se voru cuitá cu multiamita pe calea diaristica.

Pentru-cá dejá in semestrulu primu alu anului scolaru urmatoriu se se póta pune la dispozițiunea scólei colectiunea intentionata, ne rogamu a ni se spedá obiectele colectate celu multu pâna la *31 Augustu 1888*.

In fine rogamu pe tóte on. Redactiuni a foiloru române, cá se dee locu acestui apelu.

Din siedinti'a comitetului a Reuniunei femeilor române din Sibiiu tienuta la 15 Ianuariu 1888 st. n.

Pentru comitetu:

Maria Cosma m. p.,
presiedinta.

Dr. Russu m. p.,
secretariu.

Redactiunea acestei foi inca primesce cu multiamita obiecte offerite in scopulu indicatu in acestu apelu — pentru de a le inaintá la Onorabilulu Comitetu a Reuniunei femeilor române din Sibiiu, adeverindu immediatu primirea lor.

DIVERSE

Cronica. — **Academii'a romana** si-a incheiatu siedintiele. — Regele si Regin'a inca au fostu de faci'a. — Regele a donatu Academiei operele complete ale genialei scriitóre Carmen Sylva, ce'a ce s'a primitu cu cele mai fraguróse aclamatiuni — Reconstituindu-se biuroulu academiei, dlu Michailu Cogalniceanu din nou fù alesu cu maioritate de voturi de presiedinte. — La premiulu de 5,000 lei, ce-lu publicase Academii'a româna pentru cea mai buna lucrare: „Nunt'a la Români,” s'au prezentatu dóue manuscrite, unulu cu moto latinu si altulu avêndu moto: insuratulu de tîneru si mâncarea de deminétia. Ambele lucrari suntu fórté bune. Academii'a a acordatu premiulu de 5,000 lei lucrarei cu moto românescu, cá mai completa; ér' pentru a dóu'a lucrare a creatu unu premiu de 2,000 lei din alte fouduri ale Academiei. Premiulu primu l'a obtienutu d.-siór'a profesóra Elen'a Sevastosu din Români'a, ér' premiulu ala doile dlu S. Fl. Marianu, preotu si profesoruru in Bucovin'a.

O descoperire científica importanta. Dlu Dr. I. Antoniu, cunoscutu prin lucrarile s'ale erudite, a avutú fericirea de a dá preste unu arbore petrificatu in o stâncá. Éta impregiurarile in care s'a aflatu acést'a: Lucratori si sapáu la terasamentulu liniei Crasna-Husi (Români'a), au datu preste o stâncá, ce trebuia se o sparga. Cu multa greutate reusíra a rumpe cev'a, dar' cându colu vedu cá pétr'a are cev'a deosebitu. Pareá a fi copaciu impetrítu. — Cá mirati locuitorii au aretatu siefulu lor. — Din un'a din alt'a aflá si dlu Dr. Antoniu, care mergêndu la faci'a locului si spargêndu stânc'a cu dinamita, — formele arborelui petrificatu aparura in tóta splendórea. Crengi, frundie fórté bine pastrate, asiá cá s'ar' poté studiá acum vechimea stâncei dupa felulu ei de constituire, cum s'ar' poté aflá si arborele din ce familia face parte. Dlu Dr. Antoniu in curêndu va transportá stânc'a la Bêrladu inbogátindu-si ast'felulu colectiunea s'a mineralogica, si altmintrea fórté bogata, care a atrasu privirea invetiátloru cá Wirkov si altii. Se crede cá d. Antoniu va descrie in amenuntíme ce'a ce a gasítu pentru a scí mai bine ce contiène pamêntulu României.

Cununia cu cumnata (sor'a soçiei repóstate) este oprita de multu in Angli'a tíera protestanta. Tóte incercarile din parlamentulu Angliei pentru de a se redicá acéstá oprire si a se permite casatori'a cu cumnat'a adeca cu sor'a soçiei repóstate, incercari, ce s'au repetítu din anulu 1835 încóce cându in cas'a de susu, la lordi, cându in cas'a de josu, la comuni, au remasu fâra resultatu. In anulu 1884 proiectulu de lege din cestiune a fostu votatu de camera, dar' cas'a de susu l'a respinsu, éra in anulu trecutulu l'a fostu votatu cas'a de susu si apoi l'a respinsu camer'a. In anulu

eurente luându-se de nou sub pertractare acestu proiectu in camera a fostu primitu cu o mica majoritate de voturi. De ace'a esista temere fundata, că lordii nu voru sancționá cu votulu loru acelu proiectu, fiindu-cá si Ministrulu de interne, carele de asta-data este catolicu, a declarat, că intenționat'a permissiune lovesce in dreptulu divinu.

In beseric'a catolica se incheia ast'felu de casatorii — prelânga dispensare dela scaunulu papalu.

Venitele si spesele fondului religionariu ort.-or. din Bucovin'a suntu specificate pentru anulu 1888 câte cu 706,900 fl. Pentru trebuintiele cultului s'au fixatu 413,800 fl. pentru invetiamentu 123,300 fl. pentru spese generale 51.250 fl., pentru pensuni 59,300 fl., la capitalulu neatacabilu s'au adausu 58.250 fl. — Ér' venitele fondului suntu urmató-rele: din interesele active 278,000 fl. din domenii si realitati 421,000 fl., din banii scolii 4411 fl., de pe vëndiarea de cărți 300 fl. si 2215 din fe-liurite isvóre.

Romano cibachero sicloribe. Sub acestu titlu a aparutu o gramatica tiganésca scrisa de archi-ducele Iosifu si edata de Academi'a de sciintie ungara. Acesta carte contiène afara de partea gramaticala o multime de date cu privire la etno-logi'a, istori'a, poesi'a, art'a, music'a si literatur'a tiganiloru. In Ungari'a traiescu cu totulu 79,393 de tígani, ér' 99,098 de persóne pricepu limb'a tiganésca, 15,027 nu vorbescu decâtu numai acestu idiomu, 82,415 vorbescu si românesce, 18,151 si unguresce. Dupa confesiune suntu 24,000 greco-orientali, 23,655 greco-catolici, 20,110 romano-catolici, 9,022 calvini, 1,620 luterani. — Princes'a rusésca Gangarni si contes'a Tolstoj se tragu din tígani. — Tiganii dintru ântâiu cunosceáu si culti-váu numai music'a românesca, mai târdîu invetiara apoi si pe cea unguresca.

Concursu la scólele de cadeti. Cu inceperea anului scolaru urmatoriu (1888/9) se primescu frecuentantii in scólele de cadeti pentru infanterie, in numerulu urmatoriu: In scólele din Vien'a, Budapest'a si Prag'a câte 80, in cele din Karlstadt, Karthaus, Lobzow, Sibiiu, Triest, Liebenau, Pojon, Insbruck si Timisió'a câte 50. In scólele pentru artileria 80 pentru pioniri 40, pentru geniu 15 si pentru cavaleria anulu alu 2-lea 50, anulu alu 3-lea 25. In acestea scoli potu fi primiti téneri prelânga conditiunile ce urméza: 1. corpu sanetosu, 2. portarea morala esemplara, 3. pregatire la studie, si anume pentru anulu primu celu pu-çinu 4 clase gimnasiale ori reale, cu succesu absolvate, ér' déca succesulu a fostu cu eminentia, suntu destule 3 clase; pentru anulu alu 2-lea 5 clase, anulu alu 3-lea 6 clase, si pentru anulu alu 4-lea 8 clase cu esamenu de maturitate. — 4. primirea engagementului de a servi dupa absolvarea studiiloru, pentru totu anulu petrecutu in scóla inca câte unu anu calculatu preste anii obligati a servi cá ostasiu, 5. primirea din partea parinti-

loru a obligamentului de a procurá cele de lipsa diu propriiele mijlóce, 6. solvirea didactrului. — Frecuentantii scóleloru de cavalerie mai au afara de acést'a a solvi anticipative in anulu alu 2-lea 100 fl. in anulu alu 3-lea 200 fl. in fondulu de equitatiune, care suma numai la fii de oficiéri seraci se reduce la jumetate.

GLUME.

Cunoscintie geografice. — Domnisió'a X. din orasiulu Y. intreprinse cu parinti si o caletorie de placere la Veneti'a.

La re'ntórcere o întrebáu prietinel: — ce au vedutu pe acolo si cum s'a petrecutu, fiindu-cá audisera, că in Veneti'a suntu multe lucruri frumoase de vedutu.

„Apoi drag'a mea, am avutu mare malheur, nepoténdu face nici o excursiune, din cauza, că tocmai atunci érá inúndat'e!

La unu esamenu de dreptu. — Ce este o cautiune?

— O cautiune este o garantia care... o garantia contr'a unei întâmplari... contr'a unei întâmplari ce s'ar' poté ivi...

— Prin umare dupa d.-t'a, umbrel'a este o cautiune?

— Nu domnule, umbrel'a este o... precautiune.

Selbatici si civilisati. — Tata, ce diferentia este in-tre ómenii selbatici si cei civilisati?

— Nimic'a tóta fetulu meu, ómenii civilisati omóra pe dușmanu c'o ghiuleá de tunu dela o distantia de 6000 metrii, selbatici i-i tae capulu cu sabi'a.

Unu tipu din viét'i'a conjugala.

— Ba-i alba. — Ba-i négra.

Proprietariu, Redatoru respundietoriu si Editoriu: NICOLAE FEKETE-NEGRUTIU.

Gherl'a. Imprimari'a „Auror'a" p. A. Todoranu 1888.